

O značajkama suvremene hrvatske književnosti u Vojvodini

MILOVAN MIKOVIĆ

PRETHODNE NAPOMENE – Hrvatska književnost u Vojvodini, skup je pjesama i drugih pjesničkih djela, kratkih priča, novela i romana, te ostalih uradaka jezične umjetnosti, što su nastali na hrvatskom jeziku i svojim ozračjem pripadaju hrvatskoj kulturi u Vojvodini, napose Bunjevcima, Šokcima i svim drugim vojvođanskim Hrvatima. Ova književnost obuhvaća sve stvaraoce koji su pisali i pišu na hrvatskom jeziku, uključivši i njegove dijalekte, bačku bunjevačku i šokačku ikavicu, a podrijetlom su iz Vojvodine, ili ovdje žive i stvaraju, te su svoje djelo svjesno utkali u korpus hrvatske književnosti, iz nje crpući paradigmatičke i sadržajno-izražajne oblike, nacionalno se čuteći Hrvatima.

1.

Svako je književno djelo nastalo radi susreta i komunikacije, utvrđivanja vlastita i mjesta drugih – i kada pisac i njegovi čitatelji imaju svijest o tome, i ako je ona neartikulirana, potisnuta u drugi plan, ili u još koji dublji sloj. Književno djelo nije samo poziv na razgovor, nego je unekoliko i njegova provjera, a također i identiteta onoga koji ga piše i onih kojima je namijenjeno, i koji ga prihvaćaju, ili odbacuju, čitaju ili ignoriraju – određujući se na taj način i prema cijeloj gami vlastitih identitetskih, ali i kolektivnih supstrata i sastavnica. Utoliko se književnim djelom mogu provjeravati receptivni, intelektualni, napose, kulturološki i uljudbeni kapaciteti svih sudionika u relaciji pisac-knjiga-čitatelj, ali jednako tako i pisac-knjiga-nacionalna zajednica, kao i pisac-knjiga-šire okruženje. Svako književno djelo sadrži u manjoj ili većoj mjeri (najčešće implicite), mnoga pitanja svoga autora i razdoblja kojemu pripada. Njegove prijepore, strahove, skrivene želje ili očekivanja, njegova razočaranja, ali jednako tako je dragocjeni i plemeniti amalgam iskustva što ga je stekao. Ono nije samo puki zbroj, već je nadasve sraz potpore i udaraca što ih je zadobio. S razlogom, ili bezrazložno. Međutim, izravnog se odgovora – zašto je tomu tako – obazrivo i mudro kloni svaki književni stvaralac, ukoliko drži do sebe, svoga djela i svojih čitatelja. Uvjeren kako govoreći o minulom – predmnijeva ono što dolazi.

Iz do sada navedenih razloga, pojedini se aspekti relacije pisac-knjiga-recipient, trebaju uzeti i kao nezaobilazan prilog u razmatranju nacionalnog i kulturnog, a u stanovitoj mjeri i političkog, identiteta bunjevačkih i šokačkih Hrvata u Vojvodini.

2.

Književna produkciji NIU Hrvatska riječ, u razdoblju 2005.–2012. obuhvaća 48 naslova. Moglo ih je biti objavljeno, barem još toliko, ako je suditi prema raspoloživim, kvalitetnim rukopisima. Ili, još i mnogo više, pridodamo li sva relevantna djela iz književne prošlosti ovoga podneblja, koja smo dužni poznavati, pomno proučiti i ostaviti naraštajima koji dolaze. O objavljenim djelima očitovali su se mnogi ugledni pisci, stručna kritika i drugi kompetentni sudionici književne

javnosti, te drugi nakladnici, koji dobro poznaju sve teškoće, izazove i iskušenja uspostave – konzistentne nakladničke djelatnosti, pogotovu u manjinskoj zajednici, u kojoj je mnogo toga, iz različitih razloga, postavljeno mimo knjige, a ne rijetko i protiv nje! Upravo radi toga dužan sam istaknuti kako je 2009. za okruglim stolom poznavalaca spisateljstva, knjige, kritike i nakladništva, u organizaciji Hrvatske matice iseljenika, na zagrebačkom 32. Interliberu – Nakladnička djelatnost NIU Hrvatska riječ, proglašena za najbolju, u cjelokupnom izvandomovinstvu. Ne samo glede brojnosti objavljenih naslova, već i njezine profiliranosti. U lokalnom okruženju ovo priznanje, koje je došlo od znalaca, uglavnom je prošlo nezapaženo! Izuzmu li se uobičajeno nekorektni i maliciozni ispadi onih koji s nepodnošljivom lakoćom iznose stavove o ovome i onome, ili o bilo čemu! Priznanje, je također, neizravno potaknulo i prepoznatljivu već sklonost izmišljanju sve novih i novih, a u biti nepostojećih pogrešaka i krivnji, i u tom smislu provedenih mrcvarenja o nečemu što je za pisce, čitatelje i književnost – posve nevažno. I utoliko nije vrijedno detaljnijeg spomena.

3.

Sadašnji trenutak hrvatske književnosti u Vojvodini samo je aktualni odsječak u dugom, višestoljetnom hodu s otvorenom knjigom u ruci, u potrazi za njenim mjestom u hrvatskoj kulturu i uljudbi, kako u panonskom podneblju gdje ova knjiga nastaje, tako i u prostoru matične književnosti¹. U prilog ove tvrdnje navodim dva djela Ivana Kujundžića², dvije antologije Geze Kikića³, troknjižje Ante Sekulića⁴ u kojem autor skreće pozornost na pojavu stotinjak književnih imena od XVII. do XX. stoljeća, bibliografiju časopisa Rukovet i Klasja naših ravni Lazara Merkovića⁵, zatim na dvije knjige Tomislava Žigmanova, bibliografiju i traganja za identitetom⁶, ddva kapitalna djela: jezikoslovno istraživanje Sanje Vulić⁷ i povjesnicu dr. Matije Evetovića⁸ napose uz svoje tri knjige eseja i razgovora o književnosti, i na vlastitu antologiju romana u književnosti Hrvata u Vojvodini⁹. Također potrebno je skrenuti pozornost na pojedine radove Roberta Skenderovića, Krešimira Bušića i Stevana Mačkovića, u

¹ Okrugli stol: *Izazovi nakladništva hrvatskih manjina i europska kulturna raznolikost* – Interliber, 32. međunarodni sajam knjiga i učila, Zagreb 2009.

² *Izvori za povijest bunjevačko-šokačkih Hrvata*, Zagreb, 1968. i *Bunjevačko-šokačka bibliografija, Prilog kulturnoj povijesti bunjevačko-šokačkih Hrvata*, Jazu, Rad 355, Zagreb 1969.

³ *Antologija poezije bunjevačkih Hrvata*, Zagreb 1971. i *Antologija proze bunjevačkih Hrvata*, Zagreb 1971.

⁴ *Hrvatski pisci u ugarskom Podunavlju, od početka do kraja XVIII. stoljeća, Hrvatska preporodna književnost u ugarskom Podunavlju*, Zagreb, 1994. *Književnost podunavskih Hrvata u XX. stoljeću*, Zagreb, 1996.

⁵ *Bibliografija časopisa Rukovet, maj 1955.– april 1990.*, u: Rukovet, 5, 1990; – *Bibliografija Klasja naših ravni, povremenog vanpolitičkog časopisa za književnost i kulturu 1935.–1944.*, u: Klasje naših ravni, 9.-10., 2009.

⁶ *Bibliografija Hrvata u Vojvodini 1990.-2002.*, Pula, 2005. i *Hrvati u Vojvodini danas*, Zagreb, 2006.

⁷ *Vitezovi hrvatskog jezika u Bačkoj*, Subotica 2009.

⁸ *Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata*, Subotica, 2010.

⁹ *Život i smrt u gradu*, Subotica-Zagreb, 1999; – *Iznad žita nebo*, Subotica, 2003; – *Razgovori s Antom Sekulićem*, (zajedno s Andrijom Kopilovićem), Subotica, 2008; –

Roman u književnosti Hrvata u Vojvodini, (antologija, obuhvaćeni su hrvatski romanopisci u Vojvodini od 1875. godine), Osijek, 2008.

kojima se ocrtava odnos Bunjevaca i Šokaca prema knjizi, u kontekstu kulturne povijesti Hrvata u Vojvodini.

Hrvatska književnost u Vojvodini tijekom XIX. i XX. stoljeća, gotovo beziznimno nastaje u Subotici¹⁰, ili je uz nju vezana, a tako je i danas¹¹, što potvrđuju Nakladnička djelatnost NIU Hrvatska riječ i časopis Klasje naših ravni, a prije toga, osamdesetih i devedesetih godina XX. stoljeća Izdavačka delatnost NIP Subotičke novine i časopis Rukovet. O tome na svoj način svjedoči vrijeme nastanka i početak uporabe sinonimskih sintagmi: *Subotički književnik krug*, i kasnije *Subotički hrvatski književni krug*. Po svom biću i bitku hrvatski su stvaraoci zainteresirani i upućeni na vrijednosti proizašle iz (srednjo)europske raznolikosti, stoga je potrebno podsjetiti na još nešto: u Subotici su rođeni ili su jedno vrijeme u njoj stvarale mnoge veličine, primjerice glasoviti mađarski pisci Dezső Kosztolányi¹² (1885.–1936.), Géza Csath¹³ (1887.–1919.), mađarsko-hrvatski pisac židovskog podrijetla Ervin Sinkó (1898.–1967.), nešto kasnije i srpski pisci poput Stevana Raičkovića (1928.–2007.) i Radomira Konstantinovića (1928.–2011.), dok ima i onih koji nastoje i stvaralaštvo Danila Kiša (1935.–1989.) vezati uz subotičko podneblje ... U Subotici je izlazilo više zapaženih književnih i drugih časopisa, pa ona i u tom pogledu zauzima značajno mjesto u hrvatskoj, mađarskoj i srpskoj književnoj topografiji.

Radi toga, uz književna i umjetnička djela koja pripadaju vrhunskoj kulturi, u ovoj rasvjeti, potrebno je promatrati i aktualnu hrvatsku časopisnu produkciju, nastalu u kontekstu društvenoga realiteta. Ona nije ostvarena negdje neznano gdje, u kakvoj oazi ili na pustom otoku. Časopisi i knjige bačkih Hrvata niti su kada bili, niti su sada urednički hir dokonih, u sinekuri ogrezlih intelektualaca u službi pobjesnelih skribomana, niti je priroda ovih tiskovina nebesko-meteoritska (eda bi periodično padali na glave nedužnim i čestitim ljudima), već je njihova pojava uvjetovana nacionalnim, kulturnim, vjerskim i uljudbenim razlozima i interesima, te potrebama puka i od početka su u funkciji preporodnih nastojanja bunjevačkih i šokačkih Hrvata u Južnoj Ugarskoj, pa i danas imaju nedvojbenu i nezamjenjivu ulogu u procesu

¹⁰ Premda Subotica kroz više stoljeća, s razlogom, slovi «metropolom bunjevštine», odnosno hrvatstva – budući da je i grad s najviše Hrvata (v. rezultate popisa!) – i danas ima onih, uvijek na isti kalup štancanih, trećerazrednih trbuhozboraca, koji torbareći s političkim tricama i kućinama, zagovaraju «desubotizaciju» hrvatske književnosti i kulture u ovom podneblju. Na taj se način ovi likovi izravno stavljaju u službu rušenja kulturnog, književnog, obrazovnog, jezičnog, pa i svakog drugog, središta hrvatske zajednice u Vojvodini. Razumije se, nije teško zaključiti prema čijoj se narudžbi ovo u kontinuitetu protura, i u čiju korist djeluju zagovornici tzv. «desubotizacije»! Što će reći brisanja hrvatskog identiteta iz identiteta Subotice! Dobro je poznato tko je ovo provodio do 1918. godine, a tko na tome ustrajava – od tada, do danas.

¹¹ Također izdanjima Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović*, Hrvatskog akademskog društva, Hrvatske čitaonice, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i dr.

¹² Thomas Mann ga je u predgovoru prijevoda na njemački svrstao među deset najvažnijih europskih romanopisaca.

¹³ Nakon što je sedamdesetih godina XX. stoljeća objavljen izbor iz njegovih pripovijetki u SAD, dio književne kritike i povjesničara književnosti proglašava ga spisateljskim otkrićem i svrstava među rodonačelnike avangardne priče.

uspostave kulturne i političke identifikacije, (samo)prepoznavanja i (samo)predstavljanja Hrvata u Vojvodini, i prema vani i prema unutra¹⁴.

O razmjerima kontinuirane novinske, časopisne, književne i druge produkcije Bunjevaca i Šokaca, u poslijepreporodnom razdoblju, svjedoči i djelo Nace Zelića *Publikacije bačkih Hrvata*, podnaslovljen kao; *Popis izdanja od 1901. do 2007.* u kojem autor navodi 1.132 naslova¹⁵. Njime nas, među ostalim, hoće upozoriti i na postojanje stanovitih propusta u procesu naše samospoznaje – nastalih nenamjerno, kao rezultat manjkavog saznanja, ili zbog nepotpunog uvida u bibliografsku građu – budući da nažalost možemo govoriti i o «propustima» koji su rezultat nametnutih ili «samonametnutih» ograničenja za koje je teško pronaći racionalno objašnjenje¹⁶.

4.

Naišavši na razumijevanje i potporu pojedinaca iz ondašnjeg čelništva hrvatske zajednice¹⁷, pokrenuo sam i osmislio rujna 2005. godine Nakladničku djelatnost unutar NIU Hrvatska riječ¹⁸. Njome su (za sada u 47 naslova) obuhvaćena mnoga djela koja su od ne malog značaja za Hrvate u Vojvodini, upravo onako, kako sam se na početku ovog pothvata – obvezao¹⁹. Kada je u pitanju književno stvaralaštvo koje smo baštinili od naših predšasnika to su tri djela Balinta Vujkova (*Krilati momak*, *Šaljive narodne pripovijetke* i *Bunjevačke narodne pripovijetke*), nadalje tri knjige izabranih drama Matije Poljakovića, a privedena je kraju priprema i četvrte knjige, njome su obuhvaćeni svi igrokazi o Bolti, glasovitom scenskom liku, koji i danas živi u svijesti ljubitelja kazališta.

Uzged, teatarska scena, također, spada među institucije od životnog značaja za opstanak Hrvata, očuvanje i razvoj našega jezika i kulture, ali ona još uvijek nije uspostavljena, niti ima bilo kakvih relevantnih naznaka kada bi do toga moglo doći. I hoće li Hrvati ovdje, ikada, imati svoju scenu, premda je u Subotici od 1945. do 1951. djelovalo profesionalno ustrojeno Hrvatsko narodno kazalište, iz kojega je nikla Opera s baletom, podarivši mnoge vrsne umjetnike – glumce, operne pjevače, glazbenike, skladatelje, dirigente, redatelje, scenografe, dramaturge, pisce, kritičare, teatrologe, kazališne pedagoge ...

Nadalje, objavili smo pet knjiga posvećenih Iliji Okrugiću Srijemcu, što ih je temeljem vlastitih istraživanja u srpskim i hrvatskim nacionalnim knjižnicama, pismohranama i drugim institucijama kulture provela prof. dr. sc. Jasna Melvinger. U pripremi je nastavak ovoga niza.

¹⁴ V.: Milovan Miković, *Hrvatska književna panorama – danas*, Klasje naših ravni, 7.-8., 2009., 60.-62.

¹⁵ Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. – Zagreb, 2009. – 230 str.

¹⁶ V.: Milovan Miković, *Hrvatska književnost iz Vojvodine, u dvama ozračjima – književno-kritičke prakse i bibliografske neosviještenosti*, Klasje naših ravni, 9.-10., 2011., 93.-98.

¹⁷ Zvonimir Perušić, *Neka se država očituje o našim zahtjevima*, Hrvatska riječ, 121, 3. lipnja 2005., 16.-19.

¹⁸ H.R., *Široka podrška za nakladnički program*, Hrvatska riječ, 135., 9. rujna 2005., 8.-9..

¹⁹ Milovan Miković, *Osam edicija čuva identitet*, Hrvatska riječ, 135., 9. rujna 2005., 10.-11

Izdvajam, također, traženo djelo akademika Ante Sekulića *Osobna imena, prezimena i nadimci bačkih Hrvata* (tiskano u dva izdanja 2006. i 2010.), među ostalim i radi toga što je ono posvjedočilo kako su osobna imena, prezimena i nadimci bačkih Hrvata, dio cjeline hrvatskog onomastičkog sustava.

Posebno mjesto pripada *Kulturnoj povijesti bunjevačkih i šokačkih Hrvata*, dr. Matije Evetovića. Ovim je djelom po prvi put na znanstveno utemeljen i cjelovit način pokazano da su Bunjevci i Šokci dio hrvatskog naroda, a to je i odgovor na pitanje; zbog čega je rukopis dr. Evetovića, od njegova okončanja 1941. godine, bio desetljećima daleko od očiju javnosti. Ova je povjesnica, zakratko, rasprodana i bilo bi višestruko korisno ponovno je tiskati, budući da ju čitatelji i nadalje stalno traže.

U tom kontekstu potrebno je ukazati na znanstveno djelo, naše suvremenice, docentice dr. sc. Sanje Vulić, *Vitezovi hrvatskog jezika u Bačkoj*, budući da je ono opis jezičnih značajki pisaca iz *Bajskog trokuta* i *Subotičkog hrvatskog književnog kruga*, a koje pokazuje da jezik autora tih krugova i u XIX. i u XX. stoljeću «sadrži sve bitne jezične i duhovne sastavnice hrvatskog književnog makrosustava» kako zapaža prof. dr. sc, Silvana Vranić.

Glede suvremene književne produkcije, također treba istaknuti da pisci hrvatske zajednice u Vojvodini, poput i onih u matičnoj književnosti, očito s razlogom, preferiraju roman, tu veliku proznu fikcionalnu književnu vrstu kojom se obraćaju svojim čitateljima. Jamačno ovo nije plod slučajnosti, već izraz potrebe da se najopsežnijim i najsloženijim proznim oblikom propituju stvarnost, mjesto pojedinaca i kolektiviteta kojemu pripada.

Do sada je Nakladnička djelatnost NIU Hrvatska riječ objavila sedam romana. To su: Dražen Prčić, *Wild card*, (2005.), Vladimir Bošnjak, *Svršetak vražjeg stoljeća*, (2006.), Željka Zelić, *Bezdan*, (2006.), Dražen Prčić, *Wild card*, drugo izdanje, (2006.), Tomislav Ketig, *Velebitski orao*, (2007.), Lazar Merković, *U ime pravde*, (2007.) i Zvonko Sarić, *Prosjački banket*, (2007.). pored toga, časopisu *Klasje naših ravni*, u nastavcima je objavljen roman *Šesta grana* Vladimira Bošnjaka, a u tijeku je objavljivanje romana *Damin gambit*, Tomislava Ketiga, romanopisca kojemu se djela prevode na njemački jezik, a za jedan od svojih romana *Duga senka svitanja*, nedavno je u Njemačkoj dobio *Grand prix* za književnost.

ZAKLJUČNO ZAPAŽANJE – Oslanjajući se na brojne niti kojima su povezane kulturna i književna prošlost i sadašnjica, u djelima kako starijih, tako i suvremenih hrvatskih pisaca, čije vrijeme tek dolazi, nastalim u prepoznatljivom kulturno-geografskom prostoru, u dogovoru s članovima Nakladničkog vijeća NIU Hrvatska riječ, u sastavu: Lazar Merković, Jasna Melvinger i Petko Vojnić Purčar, ponudio sam takav izbor ostvarenja hrvatskih pisaca iz Vojvodine, koji će svojom jezično-stilskom i opće-književnom vrijednošću zacijelo trajati, mimo svih nasilno i umjetno postavljenih ograda i granica, u realnom i književnom prostoru, unatoč umišljenih pojedinaca, ma koliko se oni (tu i tamo) napuhavali, dajući sebi na značaju.

NASLOVI OBJAVLJENI OD 2005. DO 2012.

2005.

1. Vojislav Sekelj, *U izmučenim riječima*
2. Jasna Melvinger, *Vaga s anđelima*
3. Petko Vojnić Purčar, *Kult kornjače*
4. Milivoj Prčić, *I nakon desetljeća*
5. Balint Vujkov, *Krilati momak*
6. Dražen Prčić, *Wild card*

2006.

7. Ljubica Kolarić-Dumić, *Igrajmo se radosti*
8. Vladimir Bošnjak, *Svršetak vrazjeg stoljeća*
9. Željka Zelić, *Bezdan*
10. Milivoj Prčić, *Južno od tranšeja*
11. Andrija Kopilović, *Okom svećenika I.*
12. Andrija Kopilović, *Okom svećenika II.*
13. Dražen Prčić, *Wild card*, drugo izdanje
14. Ante Sekulić, *Osobna imena, prezimena i nadimci bačkih Hrvata*
15. Lazo Vojnić Hajduk, Andrija Kopilović, Alojzije Stantić, *Dužijanc*

2007.

16. Tomislav Ketig, *Velebitski orao*
17. Lazar Merković, *U ime pravde*
18. Zvonko Sarić, *Prosjački banket*
19. Branko Jegić, *Ja, hodočasnik*
20. Ilija Okrugić Srijemac, *Glasinke*
21. Ilija Okrugić Srijemac, *Tri povijesne drame*
22. Stjepan Bartoš, *Upoznavanje*
23. Naco Zelić, *Monografija Nesto Orčić*
24. Marija Šeremešić, *Tragovi sjećanja*
25. Ruža Silađev, *Divani iz Sonte*

2008.

26. Matija Poljaković, *Izabrane drame*
27. Ivan Pančić, *Natpivavanja*
28. Balint Vujkov, *Šaljive narodne pripovijetke*
29. Andrija Kopilović, *Okom svećenika III.*
30. Vojislav Sekelj, *U izmučenim riječima*, drugo izdanje
31. Ruža Silađev, *Divani iz Sonte*, drugo izdanje

2009.

32. Sanja Vulić, *Vitezovi hrvatskoga jezika u Bačkoj*
33. Antun Kovač, *Na dvoru Pašinog Tune*

2010.

34. Matija Poljaković, *Izabrane drame II.*
35. Matija Evetović, *Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata*
36. Ilija Okrugić Srijemac, *Šaljive poeme*

37. Stjepan Bartoš, *Igra opasnih pojedinosti*
38. Ante Sekulić, *Osobna imena, prezimena i nadimci bačkih Hrvata*
39. Balint Vujkov, *Bunjevačke narodne pripovijetke*
40. Zsombor Szabó, *Crtice iz povijesti naselja Bačke u srednjem vijeku*

2011.

41. Matija Poljaković, *Izabrane drame III.*
42. Stjepan Bartoš, *Kuća koja plovi*
43. Ilija Okrugić Srijemac, *Hunjkava komedija*
44. Ljubica Kolarić-Dumić, *Uz baku je raslo moje djetinjstvo*
45. Dražen Prčić i grupa autora, *Priča o fotografiji*
46. Jasna Melvinger, *O Iliji Okrugiću Srijemcu*
47. Ruža Silađev, *Šokica pripovida*

2012.

48. Jasna Melvinger, *Narodne pjesme iz književnih djela i sakupljačke ostavštine Ilije Okrugića Srijemca*

OBJAVLJENI NASLOVI RASVJETOM KNJIŽEVNIH RODOVA (LIRIKA, EPIKA, DRAMA) I ZNANASTVENE PUBLICISTIKE

Poezija

1. Vojslav Sekelj, *U izmučenim riječima*, (2005.)
2. Jasna Melvinger, *Vaga s anđelima*, (2005.)
3. Ljubica Kolarić-Dumić, *Igrajmo se radosti*, (2006.)
4. Branko Jegić, *Ja, hodočasnik*, (2007.)
5. Ilija Okrugić Srijemca, *Glasinke*, (2007.)
6. Ivan Pančić, *Natpivavanja*, (2008.)
7. Vojslav Sekelj, *U izmučenim riječima*, drugo izdanje, (2008.)
8. Antun Kovač, *Na dvoru Pašinog Tune*, (2009.)
9. Ilija Okrugić Srijemac, *Šaljive poeme*, (2010.)

Narodna pripovijetka

1. Balint Vujkov, *Krilati momak*, (2005.)
2. Balint Vujkov, *Šaljive narodne pripovijetke*, (2008.)
3. Balint Vujkov, *Bunjevačke narodne pripovijetke* (2010.)

Priča, novela

1. Petko Vojnić Purčar, *Kult kornjače*, (2005.)
2. Milivoj Prčić, *Južno od tranšēja*, (2006.)
3. Stjepan Bartoš, *Upoznavanje*, (2007.)
4. Stjepan Bartoš, *Kuća koja plovi* (2011.)
5. Ljubica Kolarić-Dumić, *Uz baku je raslo moje djetinjstvo* (2011.)

Roman

1. Dražen Prčić, *Wild card*, (2005.)
2. Vladimir Bošnjak, *Svršetak vražjeg stoljeća*, (2006.)
3. Željka Zelić, *Bezdan*, (2006.)
4. Dražen Prčić, *Wild card*, drugo izdanje, (2006.)
5. Tomislav Ketig, *Velebitski orao*, (2007.)
6. Lazar Merković, *U ime pravde*, (2007.)
7. Zvonko Sarić, *Prosjački banket*, (2007.)

Dramski tekst

1. Ilija Okrugić Srijemac, *Tri povijesne drame* (2007.)
2. Matija Poljaković, *Izabrane drame*, (2008.)
3. Matija Poljaković, *Izabrane drame II.*, (2010.)
4. Stjepan Bartoš, *Igra opasnih pojedinosti*, (2010.)
5. Matija Poljaković, *Izabrane drame III.* (2011.)
6. Ilija Okrugić Srijemac, *Hunjkava komedija* (2011.)

Znanost (jezikoslovlje, onomastika, književna povijest, povijest umjetnosti i dr.)

1. Ante Sekulić, *Osobna imena, prezimena i nadimci bačkih Hrvata*, (2006.)
2. Sanja Vulić, *Vitezovi hrvatskoga jezika u Bačkoj*, (2009.)
3. Matija Evetović, *Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata* (2010.)
4. Ante Sekulić, *Osobna imena, prezimena i nadimci bačkih Hrvata*, (2010.)
5. Zsombor Szabó, *Crtice iz povijesti naselja Bačke u srednjem vijeku* (2010.)
6. Jasna Melvinger, *O Iliji Okrugiću Srijemcu* (2011.)
7. Jasna Melvinger, *Narodne pjesme iz književnih djela i sakupljačke ostavštine Ilije Okrugića Srijemca*

Etnografija

1. Lazo Vojnić Hajduk, Andrija Kopilović, Alojzije Stantić, *Dužijanca*, (2006.)
2. Marija Šeremešić, *Tragovi sjećanja*, (2007.)
3. Ruža Silađev, *Divani iz Sonte*, (2007.)
4. Ruža Silađev, *Divani iz Sonte*, drugo izdanje, (2008.)
5. Ruža Silađev, *Šokica pripovida*, (2011.)

Monografija

1. Naco Zelić, *Monografija Nesto Orčić*, (2007.)

Duhovna razmatranja

1. Andrija Kopilović, *Okom svećenika I.*, (2006.)
2. Andrija Kopilović, *Okom svećenika II.*, (2006.)
3. Andrija Kopilović, *Okom svećenika III.*, (2008.)

Kolumne

1. Milivoj Prčić, *I nakon desetljeća*, (2005.)
2. Dražen Prčić i grupa autora, *Priča o fotografiji* (2011.)

AUTORI NAKLADNIČKE DJELATNOSTI NIU HRVATSKA RIJEČ

1. **Bartoš, Stjepan** (Srijemska Mitrovica, 24. prosinca 1960.)
2. **Bošnjak, Vladimir** (Zemun, 20. ožujka 1962.)
3. **Matija Evetović** (B. Aljmaš, 24. veljače 1894.– Subotica, 2. srpnja 1972.)
4. **Jegić, Branko** (Subotica, 13. travnja 1944. – 19. ožujka 2002.)
5. **Ketig, Tomislav** (Nova Gradiška, 17. rujna 1932.)
6. **Kolarić-Dumić, Ljubica** (Kukujevci, Srijem 7. kolovoza 1942.)
7. **Kopilović, Andrija** (Bajmok, 10. svibnja 1941.)
8. **Kovač, Antun** (Bački Monoštor, 4. travnja 1945.)
9. **Melvinger, Jasna** (Petrovaradin, 26. svibnja 1940.)
10. **Merković, Lazar** (Subotica, 14. lipnja 1926.)
11. **Okrugić Srijemac, Ilija** (S. Karlovci, 12. svibnja 1827. – 30. svibnja 1897.)
12. **Pančić, Ivan** (Subotica, 11. prosinca 1933.–16. lipnja 1992.)
13. **Poljaković, Matija** (Subotica, 23. studenoga 1909.– Zagreb, 15. ožujka 1973.)
14. **Prčić, Dražen** (Subotica, 1. studenog 1967.)
15. **Prčić, Milivoj**, (Subotica, 1. listopada 1942.)
16. **Sarić, Zvonko** (Subotica, 8. ožujka 1963.)
17. **Sekelj, Vojislav** (Subotica, 1946.)
18. **Sekulić, Ante** (Tavankut, 16. studenoga 1920.)
19. **Siladev, Ruža r. Miloš** (Sonta, 23. listopada 1949.)
20. **Szabó Zsombor** (Subotica, 23. srpnja 1946.)
21. **Šeremešić, Marija** (B. Monoštor)
22. **Vojnić Hajduk, Lazo** (Subotica, 1942.)
23. **Vojnić Purčar, Petko** (Subotica, 1939.)
24. **Vujkov, Balint** (Subotica, 27. svibnja 1912. – 23. travnja 1987.)
25. **Vulić, Sanja** (Split, 1. svibnja 1957.)
26. **Zelić, Naco** (Subotica, 5. listopada 1930.)
27. **Zelić, Željka** (Subotica, 7. lipnja 1980.)

Već samo letimičan pregled navedenih stvaralaca – doima se dovoljnom referencom. Bez udublivanja u njihovu bio-bibliografiju, mimo bilo kakvog navođenja i nabranjanja njihovih djela, bez pokušaja proučavanja i uspoređivanja obujma i značaja, stručnih, znanstvenih, književnih ili umjetničkih dosega njihovih dosadašnjih ostvarenja. Uz dobro poznata i priznata imena (Ketig, Melvinger, Merković, Poljaković, Sekulić, Vojnić Purčar, Vujkov, Vulić) zapažamo i nekoliko mlađih (Bartoš, Bošnjak, Ž. Zelić). Dodajem, polovica objavljenih spisatelja, podrijetlom je izvan Subotice, iz drugih hrvatskih sredina. Nekome ovo, možda može predstavljati kriterij, a za potpisnika je, u zadanom kontekstu, više u domeni stjecaja okolnosti.